LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 98 (203)
Sestdien, 1948. g. 6. nov.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, redaktori: L. Bērziņš, M. Čulītis, B. Kiselis, A. Liepa, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84).

Pirmais Trumena solījums pasaulei

pēc atkalievēlēšanas par ASV prezidentu: „Es pūlēšos nodrošināt mieru"

„Visus savus spēkus veltīšu darbam tautas labā, pūlēšos nodrošināt mieru pasaulē un iedzīvināt to programmu, ko solīju vēlēšanu kampaņā," vēstījumā amerikāņiem deklarēja Trumens pēc tam, kad kļuva zināma viņa ievēlēšana par Savienoto Valstu prezidentu turpmākajiem četriem gadiem. Dažas minūtes vēlāk Amerikas raidītāji nolasīja gubernātora Djuija telegrammu Trumenam, kurā viņš apsveica to ar panākumiem un aicināja amerikāņu tautu nostāties aiz jaunievēlētā prezidenta, solīdamies arī pats to darīt. Jo bija noticis tas, ko negaidīja nedz sabiedriskās domas pētīšanas institūti, nedz prese, nedz republikāņu partija, bet par ko bija cieši pārliecināts pats Trumens — ka viņš vēlēšanās uzvarēs.

Būtu par maz teikts, ka vēlēšanu rezultāti pārsteidza ne vien pašus amerikāņus, bet arī visu pasauli. Vēl priekš divi dienām Gallupa institūts paregoja, ka Djuijs iegūs 49,5% balsu, bet Trumens 44.5%. Vienīgi pats prezidents cieši ticēja savai uzvarai. „Nogaidiet divi dienas un jūs varēsit iemest papīrkurvī visus Gallupa paregojumus," teica Trumens žurnālistiem. Un viņam bija taisnība. No jauna ievēlētais prezidents nemaldījās arī, apgalvodams, ka šais vēlēšanās nepiedalīsies liels amerikāņu skaits.

Visnepatīkamāk, protams, jūtas tie laikraksti, kas jau trešdienas rītā pasludināja gubernātora Djuija uzvaru. „Journal of Commerce" nakts izdevumā pieteica Djuiju par jauno ASV prezidentu; lielais Čikāgas laikraksts „Chicago Tribune" iznāca ar milzu virsrakstu „Djuijs sit Trumenu". Līdzīga kuriozitāte notika arī Minchenē. Trešdien, pl. 9 rītā, „Münchener Merkur" lasītāji rausus izrāva pārdevējiem no rokām, jo tur trekniem burtiem iespiestais virsraksts „Tomass E. Djuijs jaunais Amerikas prezidents" vilināja uzzināt, kā tas noticis. Vienīgais lielākais amerikāņu laikraksts, kas priekš vēlēšanām rakstīja, ka uzvarēs prezidents Trumens, bija „Washington Star".

Kā izskaidrojami Trumena panākumi? Kad 1945. gada 12. aprīlī pēc Ruzvelta nāves viņš kļuva Savienoto Valstu prezidents, tam bija grūti orientēties savā priekšgājēja sarežģītajā politikā. Drīz sekoja ogļraču streiks, kāpa cenas un cēlās dzīves dārdzība. Trumenu sāka kritizēt ne vien republikāņu partija, bet arī viņa paša finanču ministrs Henrijs Volless. Tautas acīs jaunā prezidenta popularitāte slīdēja. Par to visskaidrāko liecību nodeva 1946. gada februāra kongresa vēlēšanas, kurās uzvarēja republikāņi.

1947. gadā marts radīja zināmu pagriezienu. Toreiz prezidents Trumens pirmoreiz oficiāli paziņoja, ka ASV atsakās no tradicionālā izolācionisma, pieprasīdams steidzamu palīdzību Turcijai un Grieķijai. Vēlāk šī programma iegāja vēsturē kā Trumena doktrīna un zināmā mērā uzlaboja prezidenta popularitāti. Bet kad par ārlietu ministru nāca Maršals un pieteica savu programmu par Eiropas jaunuzbūvi, Trumena vārdu sāka aizēnot ārlietu ministra vārds. Vēl mazāk izredžu uzvarēt Trumenam palika pēc demokrātu partijas kongresa šī gada vasarā, kad atšķēlās dienvidu štati, nevēlēdamies akceptēt prezidenta prasību par līdzīgām tiesībām visu ticību un rasu amerikāņiem.

Un tomēr Trumens uzvarēja. Savās vēlēšanu runās prezidents stāstīja klausītājiem, ka kongress kavējis viņu reducēt cenas, kavējis pacelt strādnieku un mazo cilvēku dzīves standartu un pieņemt tādu likumu, kas uzliek lielākus nodokļus turīgākajiem. Un kad vēl pēc republikāņu ierosinājuma pieņēma Tafta-Hertleja darba likumu, kas stipri ierobežoja strādnieku tiesības, lielo rūpniecības pilsētu masas nostājās aiz Trumena. Djuijam tas maksāja ne vien prezidenta amatu, bet republikāņiem arī majoritāti kongresā. Trumena runu saturs bija visiem saprotams: tas prasīja padarīt vienkāršā cilvēka dzīvi labāku un vieglāku. Tāpēc Trumens apzinājās savu spēku un vēlēšanu die-

(Beigas 3. lpp.)

Jaunnedēļ darbus atjaunos visās Francijas ogļraktuvēs

Vēlākais jaunnedēļ atjaunos darbus visās Francijas ogļraktuvēs, ceturtdien radio runā paskaidroja rūpniecības ministrs Lakosts. Tiem streikotājiem, kas kavēs savus darba biedrus, valdība draud ar bargiem sodiem. Betidā apcietināti 20 ogļrači, kas apdraudējuši citus strādniekus. Atskaitot Ziemeļfranciju, pārējos apgabalos ogļrači aizvien lielākā skaitā atsāk darbus. Marseļā un Bordo ostas strādnieki vēl streiko. Ogles tur izkrauj karaspēks.

Iepriekšējā dienā ministru prezidents Kejs kādā runā paskaidroja, ka komūnisti visiem līdzekļiem mēģina sagrābt varu. Tāpēc pārējām partijām vēlreiz jāpārbauda savas programmas un jāmēģina sadarboties. „Times" Parīzes korespondents domā, ka ar pēdējo teikumu Kejs domājis izlīdzinājumu ar ģenerāli De Gollu.

BBC

PADOMJU ARMIJU PIELĀGO JAUNAJAI STRATĒĢIJAI

Franču laikraksts „France-Dimanche" sakās zinām, ka septembra beigās Kremlī notikusi politbiroja sēde Staļina vadībā, kurā nolemts padomju armijas stiprums 1949. gadā. Interesantākais šai lēmumā ir tas, ka krievu militāristi pilnīgi atmetuši veco stratēģiju, kas balstījās uz tankiem un tanku divīzijām. Jaunās stratēģijas galvenais balsts ir aviācija, kurā paredzēts iespējami daudz iznīcinātāju, pilnīgi motorizēti kājnieki un vispusīga motorizētas artilerijas izmantošana. Šo apsvērumu dēļ 1949. gadā 3 miljoni 700.000 vīru lielajā padomju armijā iekalkulētas tikai 32 tanku divīzijas, bet 8 motorizēti artilerijas korpusi ar 5 divīzijām katrs.

Padomju armijas schēma 1949. gadā, pēc „France-Dimanche" informācijas, būtu šāda: 185 kājnieku divīzijas, no kurām 125 pilnīgi motorizētas, 32 tanku divīzijas, 40 motorizētas artilērijas divīzijas, 8 kalnu artilērijas divīzijas, 6 gaisa desanta divīzijas, 15.000 superiznīcinātāju, 9000 otras līnijas iznīcinātāju, 4000 bumbvežu, 10 kavalerijas divīzijas un 6 izplētņu lēcēju divīzijas, vai pavisam kopā 296 divīzijas.

Šāds armijas apbruņošanas plāns, pēc franču laikraksta domām, nozīmē, ka Padomju Savienība nerēķinās ar zibens karu. Padomju ofensīvajam spēkam jāpieskaita vēl satelītvalstu armijas. To prasījis Staļins Krimas konferencē, kur nolemta ne vien Austrumeiropas valstu komunistu partiju tīrīšana, bet arī vienveidīga karaspēka izveidošana, standartizēti ieroči un kopīga stratēģija. Šobrīd Padomju Savienība spēj ražot gadā 15.000 līdz 16.000 lidmašīnu.

KĀ VARĒTU ATRISINĀT EIROPAS DROŠĪBAS JAUTĀJUMU

VALTERS LIPMANS BRĪDINA NEPĀRSTEIGTIES

Ar ASV prezidenta un kongresa locekļu pārvēlēšanām novērsts svarīgs kavēklis, kas līdz šim novilcināja Ziemeļatlantijas aizsardzības pakta plānu tālākvirzīšanu. Līdz ar to, kā ceturtdien norādīja Kanādas ārlietu ministrs Pīrsons, Rietumeiropas ūnijas valstu, ASV un Kanādas sarunas, kas ilgušas jau vairākus mēnešus, var ieiet nākošajā fazē. Uz pastiprinātu aktīvitāti šinī virzienā norāda arī Rietumeiropas ūnijas aizsardzības komitejas priekšsēža feldmaršala Montgomerija sāktais brauciens pa kontinentu. Ceturtdien Montgomerijs ieradās Diseldorfā, kur viņam bija paredzēta tikšanās ar Vācijas trīs rietumjoslu militārgubernātoriem. Pēc tam feldmaršals dosies uz Franciju, kur Versalā, pie Parīzes, jau sākta Briseles pakta valstu bruņoto spēku kopīgā ģenerālštāba iekārtošana, kā arī apmeklēs Beneluksa valstis. Montgomerijam paredzētas apspriedes ar apciemojamo valstu ģenerālštaba priekšniekiem.

Tai pašā laikā, kad Ziemeļatlantijas pakta plāni sāk gūt reālāku apveidu, vairojas ziņas par bruņotu policijas spēku izveidošanu Vācijas krievu joslā un arī pazīmes, ka Padomju Savienība pēc šo spēku galīgas izveidošanas varētu ierosināt okupācijas spēku atvilkšanu no Vācijas. Šinī sakarībā raksturīgs ir allaž labi informētā amerikāņu publicista Lipmana raksts „New York Herald Tribune", ko zīmīgā kārtā pārdrukājis arī amerikāņu laikraksts vāciešiem „Die Neue Zeitung", gan ne visos punktos solidārizējoties ar rakstā izteiktajām domām.

Lipmans uzsver, ka Atlantijas pakta projekts beidzot nobriedis formālām sarunām starp Atlantijas piekrastes valstīm, kas beidzot gatavas pieņemt šī asiņainā gadsimta mācību. Tā izpaudusies divos pasaules karos, kurus nav izdevies aizkavēt un kas arī nav devuši mieru. Pēc vispārējiem uzskatiem, norāda Lipmans, padomju militārās agresijas draudi pamudinājuši Rietumeiropas valstis parakstīt Briseles paktu, un ASV un Kanādai tagad būtu jāpievienojas šai aliansei, lai sagatavotu Rietumeiropas aizsardzību pret invāziju.

Īstenībā Atlantijas pakta nozīme neierobežojoties tikai ar šo vienu aizsardzības mērķi, bet tas esot nepieciešams arī sekmīgai konflikta atrisināšanai starp Padomju Savienību un rietumiem. Kas notiktu ar paktu, jautā Lipmans, ja tuvākajos mēnešos, kad to ratificētu ASV kongress, un pakts kļūtu reālitāte. Padomju Savienība nevis apdraudētu Rietumeiropu ar karaspēka koncentrējumiem un apgādes rezervju uzkrāšanu, bet gan piedāvātos atvilkt savus spēkus no Vācijas vai arī faktiski sāktu to darīt? Pazīmes tādai attīstībai jau ir.

Tādā gadījumā Atlantijas pakts būtu ne mazāk nepieciešams, secina amerikāņu publicists. Padomju Savienība savas armijas atvilktu augstākais aiz Polijas austrumu robežām, savā territorijā. Būtu absurdi uzskatīt ASV par tik naivām, ka tās tad savukārt atkāptos pāri Atlantijas okeanam, bet atbilstoša pretrīcība būtu amerikāņu spēku atiešana uz Rietumeiropu. Tikai Atlantijas pakts tad radītu nepieciešamos tiesiskos un praktiskos priekšnosacījumus, lai amerikāņu bruņotos spēkus būtu iespējams turēt tuvumā Rietumeiropas aizstāvēšanai.

Šādā uztverē pakts dotu tā dalībniecēm valstīm izejas pozicijas sarunām ar Maskavu Vācijas jautājumā. Tajās būtu jāizšķir, kāda veida militāri vai policijas spēki Vācijai būtu atļaujami mierlīgumā. Padomju Savienība šais sarunās sāktu ar jau gatavu vācu armiju aiz policijas izkārtnes. Maskavai tad varētu likt izvēlēties starp divām iespējām. Viena būtu mierlīgums, ko bez „četriem lielajiem" parakstītu arī visas Vācijas kaimiņvalstis un kas nokārtotu visas Vācijas apvienotu policijas vai milicijas spēku stāvokli. Otra iespēja būtu — padomju piekrišana atsevišķu militāru spēku izveidošanai Rietumvācijā. Tā kā rietumjoslas ir trīs reizes lielākas par padomju joslu, tad šie spēki būtu lielāki nekā tie, kādi tagad ir krievu rīcībā vai kādus tie vispār varētu organizēt Austrumvācijā. Šis

(Beigas 3. lpp.)

Iekārtos īpašas nometnes veciem un slimiem

1950. gadā Vācijā un Austrijā palikušo aprūpi pārņems labdarības un baznīcu organizācijas

Church World Service organizētajās 2 apspriedēs pagājušā nedēļā visu DP tautību centrālkomiteju pārstāvji pārrunāja tālākās emigrācijas jautājumus, galvenokārt par veco un slimo cilvēku izvietošanu. Latviešus šajā apspriedē pārstāvēja LCK priekšsēdis H. Klarks un vicepriekšsēdis V. Lambergs. ChWS Eiropas direkors B. Landstrīts ziņoja, ka viņam bijušas apspriedes ar ASV armijas un IRO autoritātēm par tiem vecajiem un slimajiem DP, kas nav piemēroti tālākajai emigrācijai. Amerikāņu armijas štābs Eiropā uzdevis ChWS noskaidrot šo cilvēku skaitu un izstrādāt konkrētus priekšlikumus, lai tie nekavētu savu tuvinieku izvietošanu uz citām zemēm.

ChWS tādēļ sagatavojusi plānu par speciālu nometņu iekārtošanu veco un darba nespējīgo DP novietošanai. Austrijā jau atrastas piemērotas telpas un šāda nometne iekārtota. Tajā uzņems visus DP, vecākus par 65 gadiem, un invalidus vai citādi slimos, kas pašreiz nevar nekur aizbraukt bojātās veselības dēļ. Direktors B. Landstrīts arī atgādināja, ka IRO savu darbību noteikti izbeigs 1950. gadā. Pēc tam Vācijā un Austrijā palikušo DP aprūpi kārtos labdarības, to vidū arī baznīcas organizācijas. Kad arī tās beigs darboties, palikušo DP aprūpi uzticēs vietējām baznīcas organizācijām.

Veco un darba nespējīgo nometnes organizēs un ar IRO un ASV armijas atbalstu aprūpēs Church World Service. Nometņu vadībā būs ChWS, IRO un DP centrālo komiteju pārstāvji. Pagājušā nedēļā notikušās apspriedes tādēļ bija ļoti svarīgas. Nacionālās komitejas guva ne tikai informāciju par jauno pasākumu, bet tās piedalījās arī plāna izstrādāšanā, jo pašām vēlāk vajadzēs palīdzēt šo plānu reālizēt. Šajās veco un slimo nometnēs uzņems visus tos ģimeņu piederīgos vai arī vieniniekus, kam pašreiz izceļot nav iespējams, bet vēlāk uz jaunajām dzīves vietām tos varēs pieprasīt viņu piederīgie. Ar to citiem ģimenes locekļiem dotas tūlītējas izceļošanas iespējas, jo viņu piederīgo aprūpe būs nodrošināta.

Apspriedēs jau sīki pārrunāja plāna visas detaļas. Izstrādāja slimo un veco DP reģistrācijas kārtību. Direktors Landstrīts deklarēja, ka IRO dažkārt vajaga vadīties no politiskiem apsvērumiem, bet baznīcas organizācijas ievēros tikai kristietības un cilvēcības principus. Nebūs nekādu drošības pārbaužu, ne arī atstumto no aprūpes. Jaunajām nometnēm meklēs piemērotus namus, lai nebūtu jānovietojas barakās. Visi līdzekļi šīs plašās akcijas uzsākšanai jau atvēlēti.

Apspriedēs vienojās, ka šajās nometnēs uzņemami DP jau ar 60 g. vecuma robežas sasniegšanu. Uzturā būs IRO noteiktās devas ar ChWS papildu piešķīrumiem. LCK vicepriekšsēdis V. Lambergs ierosināja šīs nometnes iekārtot nevis Vācijā un Austrijā, bet gan ārpus Eiropas, vislabāk, kur ir ChWS centrālā pārvalde un līdzekļi. Tur tad arī paši latvieši rūpēsies par saviem vecajiem un slimajiem tautiešiem. Direktors Landstrīts atbildēja, ka baznīcu organizācijas apsver arī šo plānu, bet lai neaizkavētu ģimeņu tūlītēju izceļošanu, nometnes pagaidām iekārtojamas Vācijā un Austrijā. Tur ir ASV armijas drošība un atbalsts, kāds, piemēram, nav Itālijā, Francijā uc Eiropas zemēs. Jaunajās nometnēs uzņems kā tagad nometnēs dzīvojošos, tā arī ārpus tām esošos DP. Tāpat uzņems bijušos karavīrus, kam nav DP statusa. Baznīcu organizācijām šajā ziņā nav un nebūs saistoši nekādi IRO principi. Direktors Landstrīts vēl pateica, ka ChWS cenšas pārņemt Latvijas Sarkanā Krusta ziedojumus, kas domāti visiem latviešiem un ne tikai tiem, kam ir DP statuss. Tādēļ šos ziedojumus ne-

(Beigas 2. lpp.)

Višinska jaunākais propagandas balons

Ceturtdien Drošības padomes sēdē padomju delegācijas vadītājs Višinskis ierosināja ievest kvotu sistēmu tām izejvielām, no kurām ražo atomieročus, neko tuvāku tomēr nepaskaidrodams par savu priekšlikumu. Pārējās valstis šo ierosinājumu neuzņēma pat darba kārtībā. Pēcpusdienā pilnsapulce pieņēma rietumvalstu priekšlikumu par atomenerģijas kontroli ar 40 pret 6 padomju bloka valstīm. Priekš balsošanas notika asas debates. Višinskis ierosinājumu nosauca par „amerikāņu monopolkontroli". Viņam atbildēja britu pārstāvis Mekníls: „Višinskis apvaino ASV un Lielbritaniju, ka tās nevēlas atomenerģijas kontroli. Bet kad abas valstis tomēr iestājās par to, tad padomju delegācijas vadītājs apgalvo, ka tā ir amerikāņu kontrole."

Saimniecības komisijā ASV pārstāvis paskaidroja, ka Padomju Savienība un tās satelīti uz priekšu nevarēs rēķināties ar ievedumiem no Savienotajām Valstīm.

BBC

Pasaules jumts — stratēgu uzmanības centrā

KOMBINĒTU ASV BRUŅOTO SPĒKU MANEVRU SERIJA ARKTIKĀ

Šinī nedēļā no ASV uz arktikas ūdeņiem devās ceļā simts amerikāņu kara flotes vienības ar 36.000 vīriem, lai, kopā ar aviācijas spēkiem, piedalītos lielākajos flotes manevros Ziemeļatlantikā kopš kara beigām. Manevros paredzēts arī kombinēts jūras un gaisa desanta mēģinājums Ņufaundlendā. Daļa no flotes vienībām izbrauca uz arktiku tūlīt pēc pabeigtiem manevriem Atlantijas okeana dienvidu daļā, kur izmēģināja jaunas metodes kuģu konvoju aizsardzībai pret zemūdenēm.

Viens no galvenajiem novembra manevru uzdevumiem būs pārbaudīt dažādo ieroču šķiru darbību arktiskos laika apstākļos. Bez tam ASV pirmo reizi paredz sūtīt bumbvežus regulāros apmācības lidojumos uz Alasku, turpinot šos vingrinājumus līdz 15. martam. Vēl pirms tam, februārī, daļa no amerikāņu Klusā okeana flotes dosies uz Ziemeļu ledus okeanu jauniem manevriem arktiskos apstākļos.

Līdz šim maz kas oficiāli zināms par ASV un Kanādas kopīgām sauszemes un gaisa spēku apmācībām Hudzona līcī un citos arktiskos apgabalos. Pagājušajā ziemā ASV kara flote nosūtīja dažas vienības uz Dēvisa šaurumu starp Labradoru un Grēnlandi. Arī admirāļa Bairda vadītās antarktikas ekspedīcijas rezultātā notika izmēģinājumi zemūdeņu darbības spēju pārbaudei sevišķi lielā salā.

Tas viss apliecina sevišķo ievērību, kādu amerikāņu aizsardzības plānotāji veltī arktikas un subarktikas apgabaliem — „pasaules jumtam", ko stratēģi uzskata par iespējamo nākamā kara uzvaras atslēgu. Ne vien amerikāņi, bet arī Padomju Savienība ļoti intensīvi pēti, kādu ietekmi uz karavīriem, ieročiem, kuģiem un

(Beigas 3. lpp.)

LATVIJA

Nr. 99 (203) 1948. g. 6. novembrī

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KO NOZĪMĒ TRUMENA UZVARA?

PIEAUG IESPĒJA, KA GROZA DP IECEĻOŠANAS LIKUMU

Jautājums, kas pēc ASV prezidenta vēlēšanām tagad visvairāk nodarbina pasauli, ir: Kas notiks tālāk? Kāda būs turpmākā ASV politika?

Ja vēlētāju vairākums nav vēlējies Savienoto Valstu „sardzi mainīt", tad pirmais secinājums varētu būt, ka amerikāņu tautas vairākums ne tikai piekrīt līdzšinējai ASV politikai, bet nevēlas riskēt pat ar īslaicīgu nedrošību. Jo ir neapšaubāmi, ka Trumena ievēlēšana novērsis svārstību periodu, kāds būtu iestājies līdz 20. janvārim, kad „sardzes maiņas" gadījumā oficiāli stātos amatā jaunais prezidents. Vispilgtāk šādas svārstības jau izpaudās UN pilnsapulcē Parīzē, kur kādu nedēļu pirms vēlēšanām „New York Times" UN korespondents ASV delegātu nostāju raksturoja ar vārdiem — „atliksim to lietu līdz otrdienai, tad redzēsim, kas būs ievēlēts." Tas pats korespondents arī piebilda, ka pēc „otrdienas" varētu rasties jauns iemesls atlikt izšķiršanos līdz 20. janvārim.

Atlikšana un vilcināšanās tagad vairs nebūs vajadzīga, un, jādomā, ja kādam tas nepatīk, tad pirmām kārtām tas varētu nepatikt ASV delegācijas sīvākajiem pretspēlētājiem.

Apstāklis, ka ASV ārpolitikas vadība tagad turpināsies nepārtraukti un bez satricinājumiem, nekādā ziņā nav zemu vērtējams. Tāpat svarīgs ir apsvērums, ka amerikāņu vēlētāji, acīm redzot, vēlējušies, lai Trumens turpina līdzšinējo politiku un dara to vēl iespaidīgākā veidā nekā līdz šim. Nepārprotami šo vēlētāju gribu pierādījis tas, ka reizē ar Trumena ievēlēšanu no jauna, viņi ievēlējuši arī kongresa abās palātās demokratu vairākumu. Valdību un likumdevēju iestādi tagad valdīs viena un tās pašas partijas vīri un tas ASV ārpolitikai varēs dot stingrāku mugurkaulu nekā līdzšinējais, kad lēmumiem bija jākļūst par kompromisu demokratu izpildvaras un republikāņu likumdevēju starpā.

Amerikāņu tauta tātad ne tikai apliecinājusi uzticību prezidentam Trumenam un viņa valdībai, kuras redzamākais pārstāvis ir ārlietu ministrs Maršals, bet tai pašā laikā arī radījusi Trumenam visas iespējas realizēt savu politiku stingrākā un daudz noteiktākā veidā nekā līdz šim. Paliek atklāts jautājums, ko īsti Trumens gribēs.

Viņa pirmais vārds pēc ievēlēšanas bija svinīgs solījums saglabāt pasaules mieru. Arī vēlēšanu kampaņas laikā viņš pastāvīgi atkārtoja to pašu. Pārfrazēdams kādu 100 gadu vecu Henrija Kleija izteicienu, Trumens dažas dienas priekš vēlēšanām iesaucās: „Es labāk gribētu saglabāt pasaules mieru, nekā kļūt par prezidentu."

Par Trumena miera gribu neviens nevar šaubīties. Cits jautājums, ko ASV prezidents šai laikā var darīt miera saglabāšanai resp. tādā miera uzturēšanai, kas rietumu pasaulei pieņemams. Darbības sākumā Trumens uzcītīgi sekoja savā priekšgājēja Ruzvelta politikai par katru cenu saprasties ar Padomju Savienību. Bet notikumu gaita šo nostāju ievērojamā mērā grozīja, un nedrīkstētu aizmirst, ka pirmā aktīvi pretboļševistiskā rietumu rīcība ieguva „Trumena doktrinas" vārdu. Turpmākās ASV ārpolitikas kodols bija Trumena ārlietu ministra Maršala plāns. Tai pašā laikā vēl nesen ir atskanējušas balsis, ka Trumens savos miera centienos varētu kļūt arī pārāk piekāpīgs. Tikai dažas nedēļas pirms vēlēšanām starptautisku skandālu izraisīja ziņa, ka Trumens bez sava ārlietu ministra ziņas gribējis nosūtīt pie Staļina personīgu vēstnieku. Vai Staļina intervija, kas sekoja šim notikumam, būs galīgā veidā iespaidojusi arī Trumenu? Vai arī viņš, līdzīgi Londonas „News Chronicle" ievadniekam būs atzinis, ka Staļins ar šo interviju galīgi sarāvis legendu, ka Kremļa kungs ir „labais krusttēvs Džo"?

Ar to, vai kāda valdības rīcība būs populārs vai nē, Trumenam vairs nebūs jārēķinās tik lielā mērā kā līdz šim. Tagad viņam ir visas vaļas rīkoties pēc saviem ieskatiem un labākās sirdsapziņas veselus četrus gadus. Bez tam vēlēšanas ir arī pierādījušas, ka amerikāņu tauta nevēlas piekāpties Maskavas priekšā. Blakus „lielajiem" vēlēšanu rezultātiem nozīmīgs ir arī „mazais" rezultāts, kas rāda, ka Henrija Volleša sakāve bijusi daudz pilnīgāka nekā to paredzēja pat viņa vissīvākie pretinieki: — viņš nav ieguvis ne vienu vienīgu elektora balsi.

Un tomēr grūti ticēt, ka Trumens strauji saasinātu ārpolitiskās attieksmes. Viņu pašu mēdz raksturot par cilvēku, kam maz fantazijas, bet milzīga pacietība. Viņa ārlietu ministrs ir karavīrs, kas savā līdzšinējā darbībā par visizcilāko īpašību arī pierādījis pacietību. Daļa rietumu vērotāju tāpēc domā, ka Maršalam kopā ar tikpat pacietīgo Bevinu ar laiku izdosies pretiniekus Kremlī „nokausēt" un atspiest atpakaļ. Nākamais solis pacietīgajā „aukstajā karā" tad varētu būt Atlantijas pakta radīšana un Rietumeiropas apbruņošana. Šai jautājumā ir svarīgs demokratu vairākums kongresā, jo līdz šim nebija droši zināms, vai kongress piekritīs lielajiem līdzekļiem, kas valdībai šīm vajadzībām jāpieprasa. Tagad liekas, ka šādi kavēkļi nevarētu rasties, un Trumens un Maršals varēs turpināt savu pacietīgo „atspiešanas politiku".

Šaurākā — DP skatījumā — Trumena ievēlēšana no jauna ir saistīta ar jautājumu, vai ASV ieceļošanas likumu grozīs, vai nē. Vēl pēdējā nedēļā priekš vēlēšanām Trumens asi nosodīja republikāņus, apgalvodams, ka DP ieceļošanas likums, ko tie pieņēmuši, esot diskriminācija pret katoļiem un žīdiem. Jau agrāk viņš bija paziņojis, ka nodos likumu jaunajai kongresa sesijai, lai to grozītu. Šī nostāja, ja Trumens pēc ievēlēšanas to negrozīs, var radīt baltiešu DP nepatīkamus pārsteigumus.

A. Lp.

Pūles panākt emigrācijas komisijās nacionālos pārstāvjus

LCK priekšsēdis H. Klarks kopā ar lietuviešu CK priekšsēdi Gaučiusu apmeklēja DP imigrācijas komisijas priekšsēža U. Karusi pilnvaroto Eiropā pulkvedi Skadrili viņa štābā Frankfurtē, pārrunājot dažus aktuālus jautājumus par baltiešu izceļošanu uz ASV. Baltieši lūdza pielaist nacionālo komiteju pārstāvjus emigrācijas selekcijas komisijās. Pārrunāja arī šo komisiju darba norisi nometnēs, jo pašreiz izstrādā galīgās instrukcijas. Pēc tam tuvākā laikā notiks jauna apspriede, kurā galīgi noskaidrosies nacionālo komiteju līdzdalības iespējas uc jautājumi.

LCK arī lūgusi, lai ASV oficiāli atzīto latviešu palīdzības organizāciju Latvian Relief Inc. uzskatītu par IRO palīgorganizāciju. Tādā gadījumā tā varētu deleģēt savus pārstāvjus emigrācijas selekcijas komisijās un citādi palīdzēt latviešu DP.

United Lutheran Church of America konventā, kas sanāk reizi pa 2 gadiem Filadelfijā, piedaloties ap 4000 delegātiem, runāja arī Latvian Relief Inc. prezidents H. Lielnors, stāstot par komūnistu briesmu darbiem Latvijā un latviešu bēgļu bēdīgo stāvokli Vācijā un Austrijā. Lielnors lūdza luterāņu centrālās organizācijas vairāk nekā līdz šim glābt bēgļus no posta un iznīcības. Ar latviešu ieceļošanu ASV tikai iegūtu, jo iebraucēju vidū būtu kvalificēti speciālisti dažādās nozarēs. H. Lielnors sarunā ar United Lutheran Church of America prezidentu Dr. Freiju aizrādīja, ka luterāņi samērā maz darījuši darbā un novietošanā iespēju sagādei latviešiem ASV. Prezidents Freijs pēc tam uzaicināja latviešu pārstāvi Lielnoru Nujorkā apspriesties, kā luterāņu palīdzību mūsu tautiešu uzņemšanai ASV varētu izveidot plašāku un iespaidīgāku.

Latviešu dārzkopju pārstāvji brauks uz Franciju

Pacietīgi meklējot izvietošanās iespējas savā arodā kopā ar ģimenēm un neatkarīgi no gadu nastas, latviešu dārzkopju pilnvarotais mag. ret. merc. A. Alps, kas dzīvo Getingenā, vistuvāk atrisinājumam novadījis Francijas versiju.

Francūzis Ross, kas vada visas izceļošanas lietas no Vācijas un Austrijas uz Franciju, ar latviešu dārzkopju pārstāvi apspriedās Baden-Badenā un atkārtoti apliecināja, ka Francijai ir liela interese tieši par latviešu lauksaimniekiem un dārzkopjiem. Francijā esot iespējas latviešiem strādāt arī patstāvīgi. Viņš varot apsolīt, ka atbraucēji būšot apmierināti. Francijas lauksaimniecībā latviešu praktiķiem pavērošoties plašas iespējas, kuru realizēšanā franču zemkopības ministrija palīdzēšot. Tos latviešu dārzkopjus, kas pagaidām būtu ar mieru saistīties algotā darbā, kopā ar visām ģimenēm, pat grupās, Francija varētu uzņemt jau 2 nedēļu laikā. Milhauzenas transitnometne Francijā tad šai akcijai iekārtotu speciālu izvietošanas komisiju, kurā uzaicinātu arī ieinteresēto DP pārstāvjus, kas saņemtu pārbaudītus darba piedāvājumus.

Latvijas dārzkopji tomēr baidījās no lēciena tumsā un prasīja jau iepriekš, pie tam iespējami ātri, savu pārstāvju delegēšanu uz Franciju, lai iepazītos ar apstākļiem. Ross piekrita arī šai prasībai, bet nevarēja dot noteiktu atbildi. Beidzot, 26. oktobrī, Ross ar oficiālu vēstuli paziņoja, ka latviešu dārzkopju delegācijas ieceļošana Francijā nokārtota labvēlīgi un jau nākamās dienās gaidāmi tuvāki norādījumi.

Alfr. A.

Dānijā varēs palikt vienīgi darba nespējīgie latvieši

Līdz 1. decembrim Dānija būs atbrīvota no visiem vācu bēgļiem, bet vēl paliks vairāk nekā 3000 nevācu bēgļu, kuru vidū ir arī 900 latviešu. Pēc kara beigām Dānijā bija 1850 mūsu tautiešu. Nevācu bēgļus sola izvietot galvenokārt uz Kanādu un Austrāliju, bet līdz tam laikam par viņu aprūpi gādās IRO. Dāņi piekrituši, ka viņu zemē varēs palikt vienīgi darba nespējīgie bēgļi. Tos izvietos speciālā nometnē.

Dānijas latvieši tagad dzīvo 3 nometnēs. Lielākā ir Jonstrupes nometne ar 340 iemītniekiem. Daudzi tautieši mitinās privāti. Arī šajā rudenī rakstnieka V. Damberga vadībā izdevās noorganizēt ģimnaziju ar 26 audzēkņiem, bet Jonstrupes tautskolā mācās pāri par 60 bērnu. Latviešu tautskola ar 4 pirmajām klasēm ir arī Kopenhagenā. Mūsu bēgļu tiesību aizstāve vēl arvien ir Latviešu aprūpe ar tās priekšsēdi mag. oec. V. Briedi. Kultūrālo darbu veic YMCA — vienīgā atļautā bēgļu organizācija Dānijā.

Pieminekļa celšanai Dānijā mirušajiem tautiešiem saziedots 3800 kronu. Pieminekli atklās 18. novembrī. Latvijas dibināšanas 30 gadu jubilejas gadījumā Kopenhagenā notiks latviešu kultūras dienas.

Miris skautu darbinieks

4. novembrī Eslingenā pēkšņi miris latviešu skautu priekšnieka vietnieks Vācijas dienvidu joslā mag. oec. Jāzeps Dombrovskis. Viņš, juzdamies pilnīgi vesels, liktenīgajā dienā izgājis no mājām, bet tad sajutis sāpes. Eslingenas vācu slimnīcā noskaidrojies, ka nepieciešama operācija, jo zarnās konstatēts audzējs. Komplikācijas beigušās ar nāvi.

J. Dombrovskis dzimis 1901. g 3. decembrī Tallinā. Nelaiķis jau Latvijā bija skautu darbinieks un šo darbu turpināja arī trimdā. Par aizgājēju sēro piederīgie, latviešu skauti un studentu korporācijas Selonijas saime.

Šm.

Nometņu dzīve

SPECIĀLA IRO komisija, kuras priekšsēdis būs Pjērs Jakobsens, Vakareiropā, Dienvidamerikā, ASV un Lielbritānijas dominijās propagandēs 40.000 DP speciālistu un intelektuālo darbinieku izvietošanu. IRO cer, ka šādā veidā vismaz pa daļai izdosies izkārtot šo grūto problēmu.

ANSBACHAS mazpulks 29. okt. jau otro reizi sirsnīgi vakarēja. Jaunieši savu veiksmi parādīja arī piecciņā, kuras programmā meitenēm bija pogu šūšana un zēniem maisu siešana, bet visiem jauniešiem kopēji kociņu stādīšana, kaplēšana, informācijas gājiens un 3 tautas pasaku stāstīšana. Par labāko pasaku teicēju izrādījās Valdis Švīkulis.

ĶĪLES nometnes bijušais iemītnieks Mārtiņš Valters Ozoliņš, kas pēdējā laikā bija pavārs uz latviešu kuģa „Sports", miris Lisabonas ostā. Nelaiķis Latvijā dzīvoja Burtniekos.

SOLIS UZ PRIEKŠU

Baltiešu invalidu pārskološanas centrs ar 3. novembri pārvietots uz Bodburgu. Centra latviešu nodaļas vadītājs V. Hāzners mūs informē, ka pārskološanas iestādē izredzes turpmāk uzņemt visus angļu joslas invalidus, kas vēlas iemācīties kādu amatu. Nupat saņemts arī Anglijas apakšnama locekļa brigadiera Hiksa solījums, ka visus invalidus, kas, iemācoties amatu, varēs sev nopelnīt iztiktu, ieskaitīs izceļotāju schēmā, līdzīgi pārējiem DP speciālistiem.

Jaunajā mītnē pa pārskološanas laiku apsolīts uzņemt arī invalidu piederīgos. Centra vadība lūgs, lai tur atļautu pārskoloties arī amerikāņu joslas invalidiem. No amerikāņu joslas jau latviešu vien pieteikušies vairāk nekā 100. Ir vēl plāns invalidiem, kas iemācījušies amatus, turpat Bodburgā iekārtot pastāvīgas darbnīcas iztikas sagādei. „Tas būs sevišķi svarīgi pēc tam, kad izbeigsies IRO aprūpe. Arī nākotnē invalidu pārskološana notiks Britu Sarkanā Krusta protektorātā. Invalidi cer, ka pārraudzību par viņu darbu uzņemsies Baltijas centrālā padome.

Pārskološanas iestādes jaunā adrese: (22a) Bodburg-Hau, Kr. Kleve, Baltic Rehabilitation Centre, c/o 32. DPACS.

Kā Ņujorkas latvieši atzīmēs 18. novembri

Ņujorkas latviešu biedrība, kas pastāv vairāk nekā pussimts gadu, Latvijas neatkarības proklamēšanas 30 g. atceri rīkos jau 14. novembrī. Sarīkojumu ievadīs Latvian Relief Inc. prezidents H. Lielnors, bet pēc ASV un Latvijas himnas atskaņošanas māc. R. Zariņš teiks svētrunu. Latvijas sūtniecības lietvedis Vašingtonā A. Dinbergs runās par to, kas latviešiem darāms svešniecībā. Sarīkojumā ielūgti arī igauņu un lietuviešu pārstāvji. Svinīgajā koncertā piedalīsies prof. V. Stots, prof. R. Šrams, N. Auziņa, H. Lastinga un A. Prince. Ņujorkas latviešu biedrība 18. dec. rīkos bērnu svētkus un Ziemsvētku eglīti, bet 1949. g. 15. janvārī notiks biedrības 56 g. pastāvēšanas svētki.

ATCERĒSIMIES VIŅUS

Tuvojas divas mūsu nacionālākās svētku dienas — 11. un 18. novembris. Svešzemju takās minot, tikai tagad mēs īsti izjūtam viņu nozīmi, tikai tagad, kad šo dienu citkārt ārējais spožums dzimtenē tagad jāliek trimdas rāmjos. Bet reizē ar to mēs ieskatāmies sevī dziļāk un pārdzīvotajā smeļam nacionālu spēku.

Mēs atceramies vīrus, kas ar sauli sirdīs un pie cepurēm sīvās cīņās gatavoja ceļu Latvijai. Atceramies atbrīvotājus, kuri deva mums mūsu brīvo valsti. Atceramies nodzīvotos trīsdesmit gadus un beidzot nedrīkstam aizmirst pēdējos Latvijas brīvības cīnītājus pie mūsu likteņupes Daugavas — leģionārus, invalidus un kritušo karavīru piederīgos. Viņi ir mūsu šodiena, pelēcīgo trimdas dienu līdzgaitnieki. Gadi vēl nav pietiekami gājuši, lai viņu cīņas mirdzētu vēstures spožumā, bet līdzīgi citiem viņi dega un sadega par savu tēvzemi un vairāk kā jebkurš no mums ilgojās to atkal redzēt brīvu. Tēvzemei ziedotā veselība, asinis un personīgā dzīve, vēl vairāk kritušo kaujas biedru ilgas un ciešanas viņos deg divkārt stipri. Latvija bija un ir viņu vienīgā ticība.

Ja šodien tik ļoti ir iemīlots teiciens — mantas ziņā mēs visi esam vienlīdzīgi — tad, salīdzinājumā ar viņiem, mēs tomēr esam bagāti. Mēs varam strādāt. Mums ir ticība savām rokām un fiziskām spēkam un šādā paļāvībā domājam — lai arī nāktu vēl ļaunākas dienas, fiziski mēs vēl dzīvosim. Bet mēs nedrīkstam aizmirst, ka tikai pateicoties viņu cīņām mēs še esam, tamdēļ vairāk kā pašiem par sevi mums jādomā par viņiem. Mums jāsaglabā viņi Latvijai, tikai tad mēs būsim apliecinājuši ticību 11. un 18. novembrim, ticību un pienākumu Latvijai.

Laikā no 11.—18. novembrim Daugavas Vanagu amerikāņu joslas nodaļas veiks ziedojumu vākšanu — invalidu un kritušo karavīru piederīgo atbalstam. Būsim atsaucīgi, jo mēs tomēr esam bagātāki par viņiem!

A. Puķīte,
D.V. amerikāņu joslas sekretārs

No laukstrādniekiem par dzelzceļniekiem

VĒSTULE NO KANĀDAS

Garā darba laika un mazās izpeļņas dēļ daudzi Kanādā nodarbinātie DP mēģina atstāt lauksaimniecības, meklējot citu darbu. Tā arī es, kopā ar vēl 2 latviešiem — J. Lejnieku (no Lībekas), B. Lubganu (no Eitinas) un vairākiem citu tautību atbraucējiem, nonācu darbā uz dzelzceļiem. Galvenais darbs norit posmā Londonā — Toronto un Londona — Niagara. Darbā izbraucam ar motordrezīnām. Strādājam 10 st. dienā. Jāmaina sliedes un gulšņi, par ko saņemam 63 centus stundā. Vasarā bija traks karstums. Tāds Ontario provincē neesot piedzīvēts kopš 100 gadiem. Dažu dienu temperātūra sniedzās pat līdz + 39° C! Labi, ka speciāli norīkots cilvēks vienmēr pienesa ūdeni.

Visa mūsu dzīve ārpus darba laika norit vilcienā, kas atrodas uz rezerves sliedēm netālu no stacijas. Dzīvojam diezgan saspiesti, pa 14 cilvēku vienā vagonā un guļam divstāvu gultiņās. Nav sevišķa vagona, kur nomazgāties, kaut putekļu un dūmu ļoti daudz, jo mūsu posmā diennaktī apgrozās ap 200 vilcienu. Par uzturu mums norēķina 1,30 dol. dienā. Ēdamā ir pietiekami, bet gandrīz neviens produkts nav svaigs, un mēs vēlētos, kaut arī pavāram būtu lielāka prasme. Bet dzelzceļš te pieder privātam uzņēmumam, mūsu ēdināšanu uzņēmusies cita sabiedrībā, un abi šie uzņēmumi laikam labi saprotas.

Strādnieku sastāvs ļoti raibs. Agrāk te strādājuši tikai kanādieši, franči, angļi, itāļi un ukraiņi, kas jau ilgi dzīvojuši Kanādā. Bijušo DP darba spēks saistīts tikai šovasar. Tagad esam jau 25 dīpīši. Par nekārtībām nav vērts sūdzēties. Tās esot bijušas vienmēr, kaut arī neviens īsti nezina kādēļ.

Esam laimīgi, ka varam būt kopā 3 latvieši. Sestdienās tiekam brīvi jau no pusdienas, un varam saņemt brīvbiļetes braucienam uz Londonu vai Toronto, kur ir daudz mūsu tautiešu. Parastajās sanāksmēs un sarīkojumos Londonā pulcējas ap 50, bet Toronto pat pāri par 200 latviešu.

Ōsv. Breņķis

Iekārtos īpašas nometnes

(Turpinājums no 1. lpp.)

var nodot IRO rīcībā, jo IRO atbalsta tikai cilvēkus ar DP tiesībām.

LCK vicepriekšsēdim V. Lambergam un igauņu CK loceklim Pelauaam ar direktoru Landstrītu vēl bija atsevišķa apspriede par ChWS sadarbību ar baltiešu centrālajām komitejām. Notika vienošanās, ka baznīcas organizācijas emigrācijas jautājumos cieši sadarbosies ar baltiešu centrālajām iestādēm, prasot no pēdējām atsauksmes par visiem tiem, kas vēlēsies saņemt no ChWS galvojumus ieceļošanai ASV, lai tur aizbrauktu patiesi lietpratēji un politiski uzticami cilvēki. Šīs ziņas ievāks draudžu mācītāji. Vēl nav galīgi izšķirts, vai emigrācijas komisijas ieradīsies nometnēs, vai arī katram atsevišķi būs jāierodas ChWS birojā. Direktors Landstrīts ieteica individuālus ieteikuma rakstus emigrācijai pie anketām vēl nepievienot, jo tos izprasīs vēlāk.

Neatkarīgi no šo apspriežu lēmumiem LCK nosūtījusi DP imigrācijas komisijas priekšsēdim U. Karusi Vācijā un komisijas centrālei Vašingtonā iesniegumus par veco un slimo latviešu, sevišķi invalidu, pielaišanu izceļošanai uz ASV kopā ar veselajiem ģimenes locekļiem, jo slimo aprūpi uzņemsies ģimeņu apgādnieki.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Fr. Kramiņš, Augsburgā

PELDĒŠANA PA STRAUMI

Līdz 2. novembrim visas pasaules radiofonos un presē to vien dzirdēja, ka ASV prezidenta vēlēšanās uzvarēšot Djuijs. To atstāstīja arī latviešu laikraksti un daži pat zīlēja, ka republikānis Djuijs mazajām apspiestajām Austrumeiropas tautām labvēlīgāks. Kāpēc tas tā varētu būt, nebija minēts.

Bet vēlēšanās uzvarēja Trumens. Vai tas nozīmē, ka mēs būtu ko zaudējuši? Es domāju, tas nemaz to nenozīmē; drīzāk gan to, ka ir pierādījies, ka mēs viegli ļaujamies peldēšanai pa straumi.

Cik es zinu no Savienoto Valstu partijām, tad republikāņi vairāk reprezentē lieluzņēmējus un viņu vidū daudz arī izolācionistu. Tas vien jau liek padomāt. Un tad vēl — vai mēs neatrodamies tādos apstākļos, kad izpratni un līdz ar to atbalstu drīzāk varam sagaidīt no tiem, kam arī neklājas spoži, tas ir no „maziem ļaudīm"?

Uz Latvijas proklamēšanas 30 gadu atceri **prof. A. Švābes** redakcijā un LNP izdevumā iznāks grāmata

Latvija 30 gados

Komitejām un sadalītājiem pasūtinājumi adresējami **H. Rudzīša** („Grāmatu Drauga") grāmatu apgādam Sillenbuchā. — Cena DM 1,— par eksemplāru

Jauni Nobeļa prēmiju laureāti

Nobeļa literātūras prēmiju šim gadam Zviedru akadēmijas Nobeļa institūts piešķīris 60 gadu vecajam angļu rakstniekam Tomasam Stīrnam Eliotam. Eliots, kam Minchenes universitāte nesen piešķīra goda doktora titulu, dzimis Sentluisā, ASV, bet 1924. g. ieguva Lielbritanijas pavalstniecību un pārgāja katoļu ticībā. Eliotu uzskata par vienu no tagadnes izcilākajiem lirikiem. Vācijā pēc kaŗa izrādīta viņa drāma „Slepkavība katedralē". Dzejnieks savos darbos apvieno anglo-sakšu un latīņu kultūras elementus. Viņš pats par sevi izteicies, ka pēc garīgās stājas esot „revolūcionārs konservātīvais". Eliots pats ieradīsies 10. decembrī Stokholmā, lai saņemtu godalgu, kas šogad ir 160.000 kronu liela.

Nobeļa prēmija ķīmijā piešķirta 46 gadu vecajam zviedru bioķīmiķim Arnem Dibeliusam par sasniegumiem proteīnu pētīšanā, bet ar prēmiju fizikā Zviedru zinātņu akadēmija apbalvojusi 51 gadu veco Mančesteras universitātes profesoru Petriku S. M. Bleketu, kas guvis izcilus panākumus atomfizikā un kosmisko staru pētījumos. Novembra vidū Norvēģijas parlamenta īpaša komisija vēl spriedīs par Nobeļa miera prēmijas piešķiršanu 1948. gadam. Miera prēmijas kandidāti šogad ir pāvests Pijs 12., Mahatma Gandijs, ASV prezidents Trumens, Staļins, Austrijas valsts prezidents Dr. Renners, nesen mirušais Čechoslovakijas valsts prezidents Eduards Benešs un padomju ārlietu ministrs Molotovs. Gandiju un Benešu par iespējamiem prēmijas laureātiem minēja arī pagājušā gadā, bet augsto atzinību piešķira kvēkeru organizācijām Londonā un Filadelfijā. Informētās aprindās domā, ka arī šogad prēmiju nesaņems neviens no minētajiem kandidātiem un iespējams, ka to šogad vispār nemaz nepiešķirs.

BBC, AZ

Nozīmīgs apmeklējums

Berlines krizes atrisināšanas mēģinājumos iestājies klusuma periods. To uz laiku otrā vietā bija novirzījušas ASV prezidenta vēlēšanas, notikumi Francijā un Ķīnā. Iespējama tomēr Berlines problēmas aktualizēšana. To mēģina secināt arī no Drošības padomes Argentīnas delegāta ārlietu ministra Bramuļas lidojuma uz Londonu, kur viņam, kā oficiāli ziņoja, bija apspriedes ar ārlietu ministru Bevinu par abu valstu attiecībām, bet doma, ka sarunas skāra arī Berlines jautājumu.

Pirmais Trumena solījums

(Turpinājums no 1. lpp.)

nas vakarā likās mierīgi gulēt, negaidīdams rezultātus. Jo, kā viņa kundze paskaidroja, prezidents gribēja būt svaigs nākamā dienā, kamēr Djuijs visu nakti nosēdēja pie radio aparāta.

Vislielāko neveiksmi vēlēšanās piedzīvoja progresīvās partijas kandidāts Volless. Vēl prieks gada viņam paregoja vismaz 10 miljonu balsu. 22. oktobrī Maskavas radio stāstīja, ka progresīvās partijas popularitāte Amerikā aug un tai droši 15 miljoni vēlētāju. Bet Volless nedabūja pat vienu miljonu balsu. Kaut arī Staļins nesen intervijā „Pravdai" apgalvoja, ka tagadējā Savienoto Valstu valdība gatavo kaŗu pret Padomju Savienību, vēlēšanas pierādīja, ka amerikāņi pilnīgi akceptē Vašingtonas ārpolitiku.

Apvienoto Nāciju locekļi Šajo pilī trešdien vēlēšanām Savienotajās Valstīs sekoja ar tādu pašu uzmanību kā visa pasaule. Lai gan tai dienā bija paredzēta UN pilnsapulce, daudzi delegāti sēdēja pie radio aparātiem un uzmanīgi sekoja ziņām. Uz žurnālistu jautājumu, ko viņš saka par vēlēšanu rezultātiem ASV, Višinskis atbildēja tikai vienu vārdu: „Pārsteidzoši".

Tā kā demokratu partijai tagad kongresā ir absolūts vairākums, sagaidāmas pārmaiņas arī komisijās. Tagadējā senāta ārlietu komisijas priekšsēdētaja Vandenberga vietā laikam nāks Konelijs, bet darba komisijā Teftu aizstās Tomass. Ārlietu ministrs Maršals Parīzē pirms vēlēšanām bija izteicies, ka 20. janvārī atkāpsies neatkarīgi no vēlēšanu iznākuma. Zīmīgs vēl tas apstāklis, ka vēlēšanās neveiksmi cietuši tie republikāņu senatori, kas aizstāvēja izolacionismu.

Pēc rezultātu uzzināšanas Djuijs Ņujorkā pieņēma preses ļaudis, kuriem paskaidroja, ka vairs nekad nekandidēs uz prezidenta amatu. Pagājušā vēlēšanu cīņa bijusi „tīra un pamācīga un viņš to nenožēlojot".

BBC, AB, NZ

Bavārijas ministrs jau prasa jaunu naudas reformu

SAIMNIECĪBAS STĀVOKLIS RIETUMVĀCIJĀ PASLIKTINĀS

Kopš valūtas reformas Rietumvācijā pagājuši tikai četri mēneši, bet agrāko grūtumu vietā, kurus reforma pa daļai novērsusi, radušies atkal citi, un jau dzird runājam par jaunām naudas pārkārtojumu projektiem. Tādēļ Vācu zemju banka uzskatījusi par vajadzīgu enerģiski atsaukt baumas par it kā drīzumā gaidāmu jaunu naudas apmaiņu. Tāda šogad nekādā ziņā nenotikšot.

Pretēji visam tam, Bavārijas tieslietu ministrs Millers kādā sapulcē atklāti prasījis otreizēju naudas reformu, lai tā likvidētu „nelegālo" naudu, kas iegūta, laižot tirgū uzkrātos ražojumus, un neejot parasto ceļu caur bankām un finanču iestādēm, bet noplūstot pa melnā tirgus kanāliem.

Saimniecības stāvoklis Rietumvācijā patlaban kļūst arvien grūtāks. To tagad uzsver jau oficiālos ziņojumos. Bavārijas militārās valdības pārstāvis pārtikas stāvokli atzinis par nopietnu. Līdz aprīlim paredzētie pārtikas krājumi aizplūstot melnajā tirgū. Tādēļ nepieciešama enerģiska rīcība. Vācu iestādes jau sākušas pastiprināt zemesceļu un dzelzceļu transporta kontroli. Miesniekiem un restorāniem vairs nav brīv iepirkt lopus tieši no lauksaimniekiem. Kritisks stāvoklis arī taukvielu tirgū, kādēļ pastiprinās piena nodevu kontroli un veicinās piena nodošanu ar prēmijām.

Arī Hesenes valdība oficiāli atzinusi, ka pārtikas apgādi draudot sabrukums, pie kā vainīga esot Frankfurtes iestāžu aplamā saimniecības politika. Virtembergā, pēc lauksaimniecības ministrijas ziņām, maizes apgāde decembrī atkarīga no tā, kā realizēsies paredzētie labības ievedumi.

Pastāvot šādam stāvoklim pārtikas apgādē un preču cenām turpinot celties, vairojas neapmierinātība strādniekos. Vācu arodbiedrību savienība angļu un amerikāņu joslā plāno plašu protesta akciju pret Frankfurtes centrālo iestāžu cenu un algu politiku un liegšanos pielaist arodbiedrību līdzdarbību šo jautājumu kārtošanā. Hamburgas arodbiedrību vadītājs izteicies, ka apvienotās joslas saimniecības direktors Ērhards gan plānojot pretstreiku likumu, bet arodbiedrības prasīšot savus mērķus sasniegt arī illegāliem līdzekļiem. Apvienotās joslas arodbiedrību padomes sekretārs izteicies, ka vadītājas iestādes, liekas, nemaz nenojaušot, kādu pakāpi jau sasniegusi strādnieku neapmierinātība, kas varot izlauzties nepārdomātās savrupējās akcijās.

NZ, AZ

Bada streiks žīdu DP nometnē

Ceilsheimas DP nometnes iemītnieki, Frankfurtes tuvumā, atteikušies pieņemt IRO pārtikas devas un izsludinājuši bada streiku, lai tā protestētu pret paredzēto nometnes likvidēšanu. IRO paredz nometni likvidēt līdz 12. novembrim, iemītniekus izvietojot citās nometnēs, lai samazinātu nometņu skaitu un pārvaldes izdevumus.

Nometņu apvienošanas programmas ietvaros kopš 1947. g. jūnija 200 DP nometnes ar 76.000 iemītniekiem apvienotas ar citām. Divos pēdējos mēnešos, kā paskaidro amerikāņu armijas štābs, ar 10.000 žīdu DP izceļošanu uz Palestīnu nometnēs atbrīvojušās daudzas vietas.

Ceilsheimas nometne pazīstama ar to, ka amerikāņu un vācu policija tur vairākkārt izdarīja plašas kratīšanas. „Streikotāji" paskaidro, ka drīzumā uz Palestīnu izceļošot ap 800 ģimeņu un līdz tam laikam gribot palikt Ceilsheimā. Amerikāņu iestādes paskaidrojušas, ka nometni tomēr paredzēts likvidēt.

NZ, GZ

KĀ ATRISINĀT EIROPAS DROŠĪBAS JAUTĀJUMU

(Turpinājums no 1. lpp.)

apstāklis varētu krievus pamudināt nopietni padomāt par tādu mierlīgumu, kas regulētu vācu bruņoto spēku problēmu pēc okupācijas izbeigšanas.

Beidzot Lipmans brīdina no secinājuma, kāds kopš kāda laika dzirdēts dažās angļu un amerikāņu aprindās: ka vajadzētu militārizēt Rietumvāciju un to iekļaut rietumu militārajā sistēmā. Ja vācieši rietumos reiz būs apbruņoti, tad viņiem atkal būs stiprākā armija Eiropā, stiprāka nekā Francijai un uz sauszemes arī stiprāka nekā Lielbritanijai. Tad Rietumvācija vairs nebūtu nekāds rietumu satelīts vai otrās šķiras sabiedrotais, bet gan vara pati par sevi, kas pati noteiktu savu lomu Eiropā. Neprasot nemaz padomu ģenerālim Klejam vai Robertsonam, vācieši tad atcerētos Fridrichu Lielo, Bismarku, Ratenavu un pat Ribentropu. „Mēs varam būt droši," nobeidz savu rakstu Lipmans, „ka vācieši tad nebūtu nekādi paklāvīgi rietumu pasaules palīgi."

BBC, NYHT, NZ

Pasaules jumts — stratēģu uzmanības centrā

(Turpinājums no 1. lpp.)

lidmašīnām atstāj galēji zemās temperātūras.

Ziemeļpola un arktikas apgabalu stratēģisko nozīmi labi raksturojis agrākais ASV gaisa spēku ģenerālštāba priekšnieks ģenerālis Spācs. Viņš norādījis, ka pašreiz pasaulē ir astoņi lieli rūpniecības apgabali, kam būtu izcila nozīme pasaules mēroga kaŗā: Japāna, Centrālsibirija, Urāli, Maskavas rajons, Donas baseins, Rietumeiropa, Britu salas un ASV ziemeļrietumu apgabali. Visi tie atrodas apmēram ap 30. ziemeļu platuma gradu, un abiem lielajiem zemes masīviem, kuros tie sadalīti — Eirāzijai un Ziemeļamerikai — kopīga saskare ir Ziemeļu ledus okeans. Tā ledus bruņas gan ir nepieveicams šķērslis sauszemes kaŗaspēkam un kuģiem, bet ne lidmašīnām vai tālšāviņiem. Īsākais ceļš starp ASV centrālo daļu un Urāliem, starp Alasku un Vāciju vai Grēnlandi un Japānu ir tieši pāri pola apgabalam.

Norvēģu arktikas lietpratējs pulkvedis Balchens, kas septembrī atkal stājies amerikāņu gaisa spēku aktīvā dienestā, izteicies, ka arktika, kā īsākais ceļš starp visiem vitāli svarīgajiem apgabaliem, būs jebkura nākotnes kaŗa degpunkts, bet amerikāņu aviācijas pionieris, ģenerālis Mičels, savā laikā to definējis tā: „Kas valda Alasku, valda pasauli." Šos atzinumus sevišķi aktuālizējusi aviācijas un tālšāviņu ieroču pēdējo gadu attīstība, par kuru atklātībā viss nemaz nav zināms.

BBC, NYHT

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Oša. 4. Dentists. 8. Gari. 9. Ak! 10. Nesaskaņ. 13. Buga. 15. Tips. 16. Vārti. 17. Atomi. 19. Ideja. 20. Tills. 22. Erna. 23. Oslo. 25. Iestādes. 26. Ap. 28. Irbs. 30. Svaukšts. 31. Asī. — Stateniski: 1. Oga. 2. Bakū. 3. Ar. 4. Dina. 5. Nasta. 6. Sekstets. 7. Santjago. 11. Airis. 12. Spīd. 13. Brastiņš. 14. Groteska. 16. Viļņa. 18. Mirt. 21. Lādes. 23. Osis. 24. Labs. 27. Psi. 29. Ra.

Hersbruka—amerikāņu joslas meistars volejbolā

Amerikāņu joslas meistarsacīkstēs volejbolā 30. un 31. okt. Valkas nometnē uzvarēja Hersbrukas vienība, izšķirējā spēlē pieveicot Eslingenas izlasi 15—17, 15—11, 19—17. Piedalījās 5 nometņu volejbolisti. A. L.

AUSTRĀLIJĀ SLĒPES MAKSĀ TIKPAT, CIK JĀJAMAIS ZIRGS

„Austrālijā labas slēpes ar piederumiem maksā tikpat daudz, cik jājamais zirgs," raksta latviešu izlases slēpētājs Kurts Liberts, kas tālajā kontinentā tikko precējies ar kādu mūsu tautieti un kļuvis laimīgs vīrs. Liberts vēl pastāsta, ka slēpēšanas apstākļi Austrālijā kalnos ļoti labi, jo kalni nav apauguši kokiem, kā tas, piemēram, ir Ga-Pa, bet izmantojamas visas nogāzes. Bijušais Valmieras sporta b-bas sportists Lejiņš Austrālijas kalnos slēpējis tieši turienes meistarsacīkšu laikā. Pēc viņa atzinuma, austrāliešu slēpētāju techniskā prasme mazāk attīstīta nekā Eiropā. Latviešu sportisti tur varēs izmantot Vācijā gūto pieredzi. Ar 2 pāriem slēpju ceļa somā šajās dienās uz Austrāliju aizbrauks latviešu izlases slēpētājs un vieglatlētikas speciālists Augusts Reimanis. Viņš raksta no Ambergas emigrācijas centra: „Pirms došanās tālajā ceļā, sirsnīgi sveicinu latviešu sportistus Vācijā, bet pilnā balsī tomēr gribas kliegt: uz redzēšanos Valmieras sporta stadionā!" Tuvākajā laikā uz Austrāliju aizbrauks arī latviešu vieglatlēte Elga Švarce (Vircburga).

Viņa atstās Eiropu kopā ar ģimeni. Sportistes tēvs kā dzimtenē, tā arī Vācijā guva teicamas sekmes šachā. Šm.

„VAI EIROPĀ IR DAUDZ PROFESIONĀLU BASKETBOLISTU?"

Tā amerikāņi jautāja mūsu trimdas izlases basketbolistam Filipam Janševskim pēc pirmās treniņa stundas kādā Filadelfijas basketbola klubā, kur mūsu sportists iestājies, lai nandara darbā neierūsētu viņa basketbola prasme. Janševskis uz ASV aizbrauca šovasar no Lībekas. Kad viņš ar saviem piederīgajiem ieradās latviešu dievkalpojumā kādā Filadelfijas baznīcā, mācītājs iepazīstināja dievlūdzējus ar jauno draudzes locekli. Sportistam vajadzēja piecelties un baznīcēni viņam skaļi aplaudēja.

Anglijas latviešu vieglatlētu pārbaudes sacīkstēs Harlakstonā A. Puksts grūda lodi 14,03 m un A. Jankovskis meta disku 41,10 metru.

Londonas basketbola meistarsacīkšu turpinājumā Gravesendas latviešu vienība uzvarēja amerikāņu piecnieku US Marines 30—17 (15—13), bet Londonas latvieši spēlēja 29—29 (9—17) neizšķirti ar lietuviešiem. Uzvarētāju izšķirs pārspēle, jo paredzētais pagarinājums nenotika.

Arsenal — Racing Club Paris futbolistu tradicionālā draudzības sacīkste 1. novembrī Parīzē beidzās 3—3 (1—1) neizšķirti. Abas vienības savu valstu meistarsacīkstēs vēl nav zaudējušas izredzes uzvarēt, kaut pašreiz vadībā ir citi konkurenti. RCP krāsas joprojām reprezentē arī mūsu **Kārlis Ārens**.

DAŽOS VĀRDOS

Vienu atombumbu piecās dienās patlaban izgatavojot ASV, raksta „Saturday Evening Post". Pašreizējos atombumbu krājumus raksta autors vērtē uz 200—300.

Oberamergavas ciema valde noraidījusi Holivudas piedāvājumu uzņemt filmā 1950. g. Kristus ciešanu spēles, jo seno ciemiinieku zvērestu par periodisku spēļu sarīkošanu nedrīkstot pārvērst par veikalu objektu. Jau 1921. g. oberamergavieši noraidīja filmrūpnieku piedāvājumu vairāku miljonu dolaru vērtībā.

Antarktikas internacionālizēšanu arī Anglija visumā atzīstot par labu atrisinājumu strīdam par šo apgabalu piederību, apakšnamā paskaidroja ārlietu ministrs Bevins. Šo ierosinājumu, kas nācis no ASV, vēl apspriedīs britu dominiju valdības.

Atkāpusies Ķīnas valdība. Komūnisti ar plašu knaibļu kustību uzsākuši ofensīvu pret Ziemeļķīnu.

Komūnistu partijas aizliegšana bija pirmais Perū jaunā valsts prezidenta ģenerāļa Odrias rīkojums, kas nāca pie varas pēc apvērsuma.

Italijas-Grieķijas draudzības līguma sarunām vakar Sanremo tikās ārlietu ministri Sforca un Caldariss. Bez tam iespējama abu valstu tirdzniecības un kuģniecības nolīguma parakstīšana.

7000 kritušos amerikāņu kaŗavīrus kāds kuģis vakar no Italijas pārveda uz Ņujorku, kur ostā notika katoļu, protestantu un žīdu sēru dievkalpojumi.

Tuvākajās dienās paredzējusi atkāpties Grieķijas valdība. Ministru prezidents Sofuliss vairs neparaksta nevienu rīkojumu, kam garāks termiņš.

Padomju komponistiem Šostakovičam, Kačaturianam, Prokofjevam un citiem jāpieredz jauns uzbrukums. Šoreiz komponists un kritiķis Kovals viņiem pārmet pasīvitāti padomju komponistu arodbiedrībā, sēdēšanu Maskavā un nemēģināšanu smelties „radītājus impulsus" kolchozos un fabrikās.

Pikārs pagaidām atteicies no sava nodoma nolaisties jūras dzelmē pie Kapverdu salām, pēc tam, kad no jauna bija izmēģināta dziļjūras gondola.

Veģetāriešu kandidāts ASV prezidenta amatam Dr. Džons Maskvels Čikagā 86 gadu vecumā apprecējies.

Obligāti noskūt bārdas pavēlējis žīdu armijas galvenais štābs visiem Izraelas kaŗotājiem, atskaitot tos, kam ir sēras vai kas arī agrāk audzējuši bārdas.

Jaunu ātrlidojuma rekordu sasniegusi angļu „Vampyr" tipa turbolidmašīna, veicot distanci no Anglijas līdz Romai 2 st. 53 min. Parastais lidojuma ilgums ir 7, bet līdzšinējais rekords 5 st. Lidojums izdarīts sakarā ar paredzamām koncesijām „Vampyr" tipa turboiznīcinātāju būvei Italijā.

100.000 marku dienā zaudējot Štutgartes kino, restorānu un līdzīgu izpriecas vietu īpašnieki ar nakts izejas aizliegumu. To neatcels, iekām nebūs nobeigta 28. oktobra notikumu izmeklēšana. Izmeklēšanas materiāli ceturtdien nodoti ģenerālim Klejam.

Ar pieri sienā

„Tas ir vislabākais ceļošanas dokuments," teica kāds latviešu DP pārstāvis, kad viņš vilcienā bija uzrādījis konduktoram Dānijas Sarkanā Krusta sainīšu pavadvēstuli. „Tas rakstīts dāņu valodā, zīmogi arī dāniski, un šo valodu te nesaprot neviens velns. Visi tikai klanās."

ASV prezidenta vēlēšanu kampaņas laikā mestas pavisam 139 olas, tomāti un citi priekšmeti. No tiem 84 olas, 40 tomāti, 4 firziķi, 2 citroni, 1 apelsīns mērķēti Henrijam Vollesam. 5 olas un 4 tomāti trāpīja. 2 olas izšķīda pret viņa apmetni, 2 pret auto jumtu, 2 pret vilciena vagonu, bet viena izjuka uz runas manuskripta, ko viņš lasīja. Vienu olu un 5 tomātus meta Tomasam Djuijam. Trāpījumu nebija. Prezidentam Trumenam vienreiz meta ar tukšu pudeli. Tā izšķīda uz ielas 35 pēdas no mērķa. — Ja šī statistika būtu publicēta agrāk, tad, varbūt, vēlēšanu rezultāts nebūtu bijis tik liels pārsteigums.

Jādomā, ka Padomju Savienībā aizliegtām grāmatām drīz pieskaitīs arī angļu valodas gramatikas. „Time" ziņo, ka padomju lidotāju leitnants Pjotrs Pirogovs, kas kopā ar otru leitnantu nesen atbēga lidmašīnā uz amerikāņu joslu Austrālijā, no savas mašīnas izkāpis ar angļu gramatiku rokā un teicis: „I is Russian pilot."

Vai baltiešiem ... jāpalīdz uzcelt Austrumiņos...a

„Cīņa" 23. oktobra numurā publicē dažādus padomju ... par Vācijas krievu joslu. Tā kā Vācija vēl neesot atkopusies no kaŗa postījumiem, tad tās jaunu... esot ... palīdz arī padomju tautām. ... dziem Baltijas tautu ..., baltkrieviem, ukraiņiem un citiem nākotnē būšot jāmaina dzīves vieta. Vācijai vajagot svaigu asiņu. Vācu lauksaimniecības ... pašreizējos apstākļos nelīdzēšot, tāpat nepietikšot ar iekārtas sagā... šanu vācu rūpniecībai, jo Vācijas darba spēka rezerves esot pārāk ierobežotas. Šāda palīdzība ... tomēr nenozīmējot, ka Padomju Savienības pilsoņiem būtu ... jāpaliek Vācijā uz visiem laikiem. Tikko Vācija būšot atkopusies, viņiem būšot iespēja atgriezties Padomju Savienībā.

Tiesas spriedumu paziņo bez vārda izrunāšanas

Minchenes tiesu pilī otrdien pasludināja kādu tiesas spriedumu bez viena vārda izrunāšanas. To izdarīja kurlmēmo skolotājs Engelmans, paziņojot apgabaltiesas spriedumu 20 kurlmēmajiem, kas no apsūdzēto sola uzmanīgi vēroja katru viņa lūpu un roku kustību. 16 no viņiem tiesa piesprieda 6 mēnešu līdz 3 gadu cietuma un 400 līdz 1500 marku naudas sodu par pārtikas kuponu viltošanu, bet četrus attaisnoja. Bez tam četrus citus apsūdzētos, kas nav kurlmēmi, sodīja ar cietuma sodiem līdz pusotram gadam.

20 notiesātie vairāk nekā divus gadus no vietas bija viltojuši pārtikas kuponus, iekārtojot darbnīcas un pārstāvniecības Augsburgā, Štutgartē un 8 citās pilsētās un izplatot savus „ražojumus" pa visu apvienoto joslu. Daži no apsūdzētajiem 25 g. v. kurlmēmā Vēbera vadībā bija apvienojušies jau 1945. g. oktobrī, izmantojot kurlmēmo organizāciju par aizsegu un sākumā izlaiduši ... kuponus par dažiem kilogramiem tauku. Daži apsūdzētie jau vienreiz bija apcietināti, bet pierādījumu trūkuma dēļ atkal atlaisti un ... turpinājuši viltot ne vien tauku, bet arī citu produktu kuponus.

Kāds mašīnburtlicis ... iemācīja iespiešanu, ... pie... ... krāsas, ... ūdenszīmju ..., bet kāds tirdzniecības darbinieks ... sviestu iemainīja pret viņu ..., degvīnu, augļiem, cukuru u. c. Izplatīšanā piedalījās arī ... māsas apsūdzēto draudzenes. ... vadītājs Vēbers un viņa ... sodīti ar 3 gadiem cietuma un 5000 markām naudas soda katrs. Lielākā daļa pārējo savu sodu jau izcietuši ar izmeklēšanas apcietinājumā pavadīto laiku, un viņus pēc sprieduma atbrīvoja. Prāvu publikas solos noklausījās arī daudzi kurlmēmie. Notiesāto fiziskos trūkumus tiesa daļēji ieskaitīja par vainu mīkstinātāju apstākli.

NZ, GZ

ANGĻU LIDOTĀJI SAUC TALKĀ VANAGUS

Angļu aviācijas vienības Berlines lidlaukā Gatovā pieprasījušas no Anglijas apmācītus vanagus, jo zvirbuļu bari, kurus Gatovas lidlaukā savilinājuši izbirušie graudi, apdraudot lidmašīnas. Zvirbulis, kas iekļūst lidmašīnas propellerī, var radīt nelaimi.

Angļu aviācijas štābam ir vesela vienība apmācītu vanagu. Anglijā tie jau daudzkārt izmantoti, lai padzītu no lidlaukiem zvirbuļus, strazdus, baložus un vārnas. Pirmās „regulārās vanagu vienības" angļu aviācijā radās 1941. gadā, kad armijas vadība sūdzējās, ka vanagi izķer armijas pasta baložus. Kāds virsnieks aizrādīja, ka vanagus var apmācīt un izlietot ienaidnieka pasta baložu ķeršanai. Vēlāk tie paši vanagi ar lieliskām sekmēm izmantoti lidlauku pasargāšanai no sīkākiem putniem, kas kavē lidmašīnu pacelšanos un nolaišanos. Viens vanagu pāris, vienreiz dienā izlidodams, spējot pilnīgi pasargāt lidlauku no citu putnu „invāzijas".

„Time"

Atcerotiès Latvijas valsts proklamēšanas 30. gada dienu š. g. 18. novembrī, LAB Daugavas Vanagu apgāds izdod illustrētu rakstu krājumu

DAUGAVAS VANAGI

Saturā: V. Strēlerts, K. Dāles, P. Aigara, A. Dziļuma, Andreja Eglīša, plkv. V. Janums, J. Jaunsudrabiņa, I. Misiņska, plkv. A. Plensnera, A. Podnieka (Arvīds), E. Riekstiņa, H. Vītola uc darbi. Izdevuma redaktors Kārlis Krūklītis.

Grāmatas cena DM 2.50. Pasūtināma LAB Daugavas Vanagu grāmatnīcā: (13a) Nürnberg 2, L/C Valka. (174)

VIRSPAVĒLNIEKS UN PAGAIDU VALDĪBA

ACULIECINIEKA STĀSTS PAR LIEPĀJAS PĒDĒJO DIENNAKTI

Iepriekšējo nakti, vēl pēdējā brīdī gan ar labu, gan draudiem mēģinādams pierunāt pazīstamu zvejnieku slepus doties pāri jūrai uz Zviedriju, raksta autors Liepājā bezpalīdzīgs sagaida 8. maija rītu.

1945. gada 8. maija rīts Liepājā bija saulains un gaišs. Ar to pašu draugu, kas iepriekšējā vakarā bija ar pistoli draudējis zvejniekam, bijām jau pie kāda paziņas, kas arī jau ilgi meklēja iespējas izkļūt uz Zviedriju. Viņš sēdēja istabā kopā ar sievu. Abi saģērbušies vislabākajās drānās, tieši tā, it kā gatavotos tūlīt doties uz lielām viesībām.

„Kas tad nu?" mēs brīnījāmies. „Kur jūs tā saposušies?"

„Gaidām lielo mirkli."

„Kādu lielo mirkli?"

„Kad mūs atbrīvos. Kad beidzot sitīs brīvības stunda."

„Vai tad ir kāda iespēja?" — Vēl nebiju izteicis jautājumu līdz galam, kad jau kaklā aizķērās itin kā kumoss.

Namatēvs sāji nosmaidīja un māksloti iesmējās.

„Staļins mūs atbrīvos. Vai tad nedzirdat viņa soļus?"

Tiešām, šai brīdī šķita, ka viss nams sāktu drebēt. Varena motoru rūkoņa apņēma Liepāju un nākošā brīdī viss šķita pārvēršamies ellišķīgā smēdē, kur sīkākiem un lielākiem veseŗiem klaudzināja, klaudzināja, klaudzināja.

Paziņas sieva, kas visu laiku bija sēdējusi krēslā neparasti taisni atslietu muguru un sastingušu smaidu ap lūpām, piepeši piecēlās, klusi piegāja pie gultas, iemetās uz mutes spilvenā un sāka šņukstēt.

Namatēvs lūkoja izlikties vēl jautrāks. Viņš sāka skaļi un demonstrātīvi smieties, bet šie smiekli izskanēja tik neīsti un tukši, ka pēc brīža, tikko atvadījušies, jau atkal atradāmies uz ielas.

„Nav nekādu iespēju! Skaidrs, ka nav vairs itin nekādu iespēju!"

Bet nākošā mirklī mums bija jādomā par pavisam citām lietām.

Nevarētu teikt, ka liepājnieki nebūtu pieraduši pie gaisa uzbrukumiem, kaut arī saprotams, četrmotorīgus amerikāņu supercietokšņus tur neviens nebija redzējis. Toties liepājnieki bija pieradināti pie pēkšņiem, pilnīgi negaidītiem zemuzlidojumiem, un tikai reti gadījās, ka trauksmes sirēnas būtu atskanējušas pirms bumbu nokrišanas. Fronte visu gaŗo ziemu atradās tikai nepilnus trīsdesmit kilometrus no pilsētas centra, jūra bija piesniedzama ar roku. Dienās, kad mākoņi peldēja zemu virs pilsētas, bieži vien gadījās, ka piepeši turpat virs namu jumtiem izšāvās četri vai pieci krievu kaujas lidaparāti, nokaisīja sīku bumbu krusu un izšāva ložmetēju šaltis, un atkal pazuda mākoņos, iekām zenītartilleristi paguva izšaut kaut vienu šāvienu.

Taču šai pēdējā priekšpusdienā arī drošākie liepājnieki sāka piesardzīgi rauties gar sienām. Bumbas nekrita tikpat kā nemaz. Bet strupie, brozlie krievu kaujas aparāti pilnīgi netraucēti skrēja turpat virs pašiem jumtu galiem un nemitīgi šāva ložmetēju kārtas ielās visur, kur ieraudzīja kādus gājējus. Šķita, ka šī nervu bendētāja rotaļa nemaz negrib beigties.

Neviens nešaubījās, ka šī pēdējā gaisa uzbrukuma mērķis ir radīt chaosu kapitulācijai nolemtā pilsētā. Bet chaoss būtu bijis pietiekami liels arī bez tā.

Ap pulksten desmitiem priekšpusdienā kāds bija iedomājies atvērt Liepājas cietumus. Izlaida tos, kas bija apcietināti par aizdomām vai par mēģinājumu bēgt uz Zviedriju. Un tādu bija vairāki simti. To vidū bija arī viens no pazīstamiem Rīgas izdevējiem, kas ilgu laiku, Zviedrijas laivu gaidīdams, bija slapstījies pa Ēdoles mežiem, kamēr tur viņu, dažas dzejnieces un dažus māksliniekus aplaupīja un burtiski izģērba Kurzemes komūnistiskie partizāni — Sarkanā bulta. Pēc tam izdevējs apmetās Ventspilī, bet kādu dienu saņēma vācu iestāžu uzaicinājumu ierasties Liepājā. Vācieši izteikuši izbrīnu, ka izdevējs vēl nav devies uz Vāciju, bet joprojām uzturas Kurzemē. Pirmajā dienā ar viņu runājuši laipni un draudzīgi. Otrā dienā viņam iedoti dokumenti, ka visām vācu armijas un civīlām iestādēm jāpalīdz šim cilvēkam, tiklīdz viņš izteiktu vēlēšanos doties uz Vāciju. Vakarā izdevējs smiedamies rādīja draugiem Liepājā šos papīrus, un teica, ka nākošā dienā vēl jāizejot atvadīties no vācu kungiem. No šīs atvadīšanās vizītes viņš vairs arī neatgriezās un nosēdēja cietumā līdz 8. maija priekšpusdienai. Tikai pateicoties laimīgam gadījumam, viņš tagad ir brīvā krastā.

Tai pašā chaotiskajā 8. maija priekšpusdienā, gandrīz tai pašā stundā, kad atvēra cietumus, Liepājas radiofons saņēma virspavēlnieka uzsaukumu, noraidīšanai visām karaspēka vienībām. Uzsaukumā bija frazes par turēšanos līdz pēdējam vīram, bet ne vārda par kapitulāciju pēc nedaudz stundām. Laikam neviens nezina un nekad arī neuzzinās, ko vācu virspavēlnieks bija domājis, sacerēdams un nosūtīdams radiofonam šo uzsaukumu, kuŗu gan nekad nenolasīja. Vispārējā sajukumā, kas bija pārņēmis arī radiofonu, raksts nonācis kāda latviešu darbinieka rokās un aizceļojis tieši uz papīrkurvi.

Blakus minot, šis vācu virspavēlnieks bija tas pats vīrs, kas kādu nedēļu pirms tam bija noraidījis lūgumu atļaut pasludināt Latvijas pagaidu valdību. Grupa virsnieku un sabiedrisku darbinieku Kurzemē — tā stāstīja informētas personas — bija vienojušies dibināt pagaidu valdību, lai glābtu, kas vēl glābjams. Bija panākta vienošanās par šādas valdības sastāvu, un izraudzītās personas devās uz virspavēlnieka štābu ar apmēram šādu priekšlikumu: — Latvieši dibina pagaidu valdību ar uzdevumu deklarēt pasaulei, ka neatkarīgā Latvija joprojām pastāv, un aizstāvēs boļševiku neieņemto Latvijas teritoriju, lūdzot rietumvalstu palīdzību. Vācu spēkiem pagaidu valdība piedāvātu izdevību palikt un cīnīties kopā ar latviešiem pret boļševikiem kā latviešu algotņiem. Virspavēlnieks — tā apgalvoja liepājnieki — esot uzņēmis latviešu pārstāvjus laipni, bet vispirms atbildējis, ka jautājums jāapsver, bet pēc tam paziņojis, ka priekšlikumu nevar pieņemt. Viņam, lūk, vairs neesot iespējams sazināties ar savu augstāko priekšniecību. Hitlers tai laikā jau bija sadedzis, bet Dēnics vairs nebija sasniedzams. Kurzemes virspavēlnieks īsti prūsiskā garā tāpēc bija izšķīries, ka viņš uz savu galvu nekā nevarot atļaut, un — ja nevar atļaut, tad jāaizliedz. Viņš tāpēc draudējis apspiest ar varu katru mēģinājumu izsludināt Latvijas pagaidu valdību.

Bet šis jautājums patiesībā ir temats, par kuŗu plašāk un pamatīgāk būtu jārunā informētākām personām. Atgriezīšos pie chaotiskās 8. maija priekšpusdienas.

(Turpinājums sekos)

Zenta Liepa

Dzeltenā lapa

Kā putns dzelteniem spārniem
Uz takas tu nolaidies klusa,
Un noliecās kļava skumjās —
Lai laba, lai laba tev dusa

Un aizturēja mežs elpu,
Zāle mēma drebēja sērās,
Kā smiltis birdinot lapas
Bērzs tevī satumsis vērās.

Pret debesīm ēnoja zari —
Tūkstoš pelēku krustu —
Bija tā, it kā nāvi lēnām,
Starp kokiem staigājot justu.

NOTIKUMS CĪŅĀ PAR MĀKSLU

„GALMA GLEZNOTĀJA" PIRMIZRĀDE ESLINGENAS TEĀTRĪ

Ir pieņemts par aksiomu, ka Anšlavs Eglītis ir asprāta, paradoksu un pārsteiguma momentu meistars. Varbūt tādēļ, vērojot izšķērdību, ar kādu šai ziņā var lepoties jaunā luga, mēs šo izšķērdību uzņemam kā obligātu nodevu. Ir pieņemts par likumu, ka Eglītis ir apdares virtuozs, rūpīgs slīpētājs. Varbūt tādēļ viņa izmeklēto izteiksmi, stila smalkumus uzņemam kā pašas par sevi saprotamas vērtības. Mēs nejūtamies pārsteigti. Mēs esam tikai gandarīti, redzot Anšlavu Eglīti atkal pakāpušos augstāk Olimpā. Bet mēs neesam paraduši apbrīnot Eglītī romantiķi un dzejnieku; tādēļ „Galma gleznotāja" dialogos mazliet negaidītas, pat pārsteidzējas šķiet tur nereti apslēptās siltās, dvēselīgās ieskaņas, kas Eglīša skatuves Mūzā pirmo reizi iedzirkstas tik dzidri un suverēni. Eglīša izteiksmes vēriens ar rāvienu kļuvis bagātāks, plašāks, krāsaināks. Tas ir izraisījis tālejošas konsekvences un tieši šis apstāklis iezīmē Eglīša jaunā skatuves darba lielo jēgu.

Autors pats kādā sarunā „Galma gleznotāju" nodēvēja par „technisku variāciju par dotu tēmu". Tas ir ļoti pieticīgi teikts. Patiesībā aiz šī apzīmējuma slēpjas liela vēriena skatuves darbs ar stipru intensitātes lādiņu, komplicētu apakštoni un zīmīgu, dziļu problēmatiku. Vērīgākam skatītājam nepaliks apslēpts, ka Eglītis „Galma gleznotājā" patiesībā risina Džokondas smaida problēmu, paveŗ pats savā īpatnējā skatījumā kādu Leonardo da Vinči dzīves epizodu, piešķiŗot tam traģisku rojausmu par kādu neatvairāmu un liktenīgu nozīmību.

Darbs ir sekmējies un jauno masku komēdiju par spīti tās „vieglprātīgajam" apakštitulam varam vainagot par saturīgāko un arī labāko Eglīša lugu.

Anšlavs Eglītis ir savā ziņā laimes bērns: viņu cienī ļoti plašas aprindas — visi, kam vien to neliedz kādi principiāli iebildumi. Patiesi: parastais skatītājs smiesies par groteskām un paradoksālām situācijām, kādās vienā laidā nonāk Eglīša varoņi; izmeklētāka gaume radīs baudu literāriskajās asprātībās, meistariskajās skatuves replikās, kas grezno lugu kā rozīnes labu dzeltenmaizi; mākslas aristokrats meklēs atbalstu vēl arī tai dziļi slēptajā un iekšējo norišu piestrāvotajā pasaulē, kas atklājas aiz Leonardo, Beatričes un hercoga dialogiem.

Komēdijas uzbūve ir slavējama. Gan jāpiemetina, ka salīdzinot ar oriģinālredakciju, pēdējā versijā pieņemtie papildinājumi, (piem. Viando lomā) lugas stingrajam kalumam ir nedaudz kaitējuši.

Varbūt ka tas skan mazlietiņ patētiski, bet Eglīša „Galma gleznotāja" pirmizrādi visaugstākā mērā varam saukt par **n o t i k u m u**. Par notikumu mūsu trimdas ikdienas dzīvē un par uzvaru Eglīša cīņā par mākslu.

Ir darīts daudz, lai uzvedumā panāktu un sasniegtu maksimumu. Inscenējums ir necerēti grezns, sākot ar tērpiem un beidzot ar dekorācijām. Dekorātoram prof. J. Kugam uzslava pienākas sevišķi par otrā cēliena smalko koloritu, saskaņas bagāto pils zāles veidojumu. Režija K. Veica izveidojumā, ir veikli, attapīgi un lietprātīgi veikta. Var rasties vienīgi jautājums, vai viens otrs „brīvāks" paņēmiens komēdijā par renesanses laikmetu ir stilīski vietā.

Pēc rindas samērā neizdevīgu veidolu, karalisku tēlojumu Leonardo lomā sniedz Jānis Lejiņš. Sevišķi tur, kur mākslinieks prot iztikt pavisam bez patosa, viņa tēlojums ir monumentāli cildens un apgarots. Labākais Lejiņa tēlojums trimdā. — Irma Graudiņa Beatrīči sniedza raksturīgā piesātinātā pacēlumā, valdnieciski lepnu un spīvu, brīžiem varbūt gan jau par mērā tiesu ietiekdamās traģēdijas sfairās. — Kārlis Veics Francesko lomā ir diezgan grūtā pozīcijā, jo spiests spēlēt, tā sakot, pret savu amplua. Tādēļ viņa tēls gan visumā interesanti konsekvents, paliek lielo tiesu tomēr tikai ārēji markēts, dziļāk neatbalsīts. — Arī Hermīne Kope ar Madonnas Fioras lomu nav sevišķi tuvos rados. Tā prasa spēcīgu pilnasinību, aktivitāti, tādējādi Kope tēla smagumu iznes tikai daļēji. — Augusts Mitrēvics riskantajai bakalaura Vitando lomai viscaur bija atradis meistarisku puantējumu, decenti izturētā līnijā. — No Reiņa Birzgaļa nelielās Graciado lomas visvairāk palicis atmiņā skats pirmajā cēlienā: perfekts tēla rakstuŗošanas un aktieŗa smalkdarba pērle. — Kas attiecas uz V. Streipa, citādi izturēti un reljefi veidoto hercoga lomu, tad šķiet, ka tā glabā sevī daudz plašāku, aktīvāku psīcholoģisku bazi, daudz bagātākas izteiksmes iespējas kā tās, kādas tai šoreiz uz skatuves piešķirtas. Šī loma, šķiet, bija jāveido, izejot no hercoga paša nesapratnes iekšējo nostādījumu ietekmē, ka hercogs nedz pārredz notikumus, nedz saprot šīs „vienkāršās lietas". — Labi turējās Jānis Ozols (majordoms Bruto) un Jānis Neimanis (Baldassare); tāpat jāatzīmē arī Mirdza Melkerte, Ance Rožīte (galma dāmas) un Marta Sala (Liciska).

Pirmizrāde Eslingenas teātrī bija pārpildīta un guva nedalītu atsaucību. Izrādes beigās vairākkārt izsauca gan tēlotājus, režisoru un dekorātoru, gan arī autoru.

V. Dārziņš

SLUDINĀJUMI

Paziņoju visiem saviem draugiem, ka mana adrese tagad ir: Sao Paulo, Caixa Postal 3172, Brasil-South America. (169)

Dr. Felikss Grants

LATVJU FILATELISTU SAVIENĪBA

sakarā ar Latvijas neatkarības 30 gadu dienu, izdod

PASTMARKU — PIEMIŅAS BLOKU.

Cena: DM 2,—.

Pasūtinājumus līdz adresei „Baltia" sekretāram P. Zībergam: (13b) Westheim bei Augsburg, v. Rehlingenstr. 58. (181)

†

1948. g. 23. oktobrī pēkšņi no mums šķīrās mans mīļais dzīvesbiedrs un tētiņš

Nikolajs Feldmanis

dzim. 1885. g. 18. jūlijā, apglabāts 27. okt. Sengvardenas kapos.

Dziļās sērās sieva un meitiņa

Negaidi mani, dzimtene mīļā,
Negaidi mani, es nenākšu vairs!

†

1948. g. 23. oktobrī pēkšņi no mums šķīrās mūsu mīļais direktors un darba biedrs

Nikolajs Feldmanis

dzim. 1885. g. 18. jūlijā, apglabāts 27. oktobrī Sengvardenā.

Sengvardenas Kārļa Skalbes ģimnazijas paidagogu saime un darbinieki

†

Mūsu mīļais

Aleksandrs Kārlis Alksnis

dzim. 1911. g. 15. maijā Rīgā, miris 1948. g. 19. oktobrī Halleinā, Austrijā, kremātizēts 1948. g. 22. oktobrī Zalcburgā.

Sieva, bērni un sievasmāte Austrijā, māsa, brālis un svaine Vācijā

Augšā aiz zvaigznēm,
Tur tiksim mēs atkal mīļi
Tie, kas šeit pasaulē šķīrušies bij.

Dzintars Freimanis

Zostēviņš

HUMORESKA

(1. turpinājums)

Oskars pieņēma nopietnu sejas izteiksmi un nodomāja: eka ieskrēju sprukās! Jo par tādu vīru viņš nevarēja pasacīt nekā, pat ne to, vai tas ir lipīgs, vai nav. Droši vien, nebija, vismaz, Rogas uztverē nē. Taču to vien sacīt būtu pārāk vienkārši. Oskars nolēma izvairīties no tiešas atbildes ar Rogas jautājuma parodiju.

„Nekas tik sevišķs," viņš teica, „un pārāk slavisks." (To Oskars nosprieda pēc uzvārda). „Bet kas jums ko iebilst pret drusku sentimenta? Tur taču ir jūtas, tur ir romantika!"

„Ak, šī vācu romantika!" Rogas balsī dzirdēja vieglu nicināšanu.

„Vācieši ir labākie romantiķi," Oskars apgalvoja. „Īpaši literātūrā."

„Man patīk franču romantika. Tajā ir kaut kas, ko nemaz nevar definēt, — ko franči apzīmē ar vārdu „pittoresque"."

Nu ir atkal negals, Oskars domāja. Sazina, kas tas tāds par „pittoresque". Tā ir, kad ielaižas aplamās valodās. Laikam taču viņš vēl nebija īstā formā, lai uzsāktu jaunu pazīšanos. Taču jāturpina vien bija, kas sākts. Jārauga vismaz pamazām pārsviesties uz tuvākām lietām.

Dzintars Freimanis

„Bet ko jūs sakāt par latviešu romantiku?" viņš jautāja. „Piemēram, par mūsu pašu Skalbi?"

„Jā, tas man ir ļoti tuvs," Roga teica daudz vienkāršākā balsī, tā ka Oskars iedomājās: varbūt viss iepriekšējais bija tikai, lai izliktos par gudru un strīdētos?

„Sevišķi viņa mīlums pret dabu un visu radību," Roga turpināja.

„Tiešām?" Oskars likās drusku pārsteigts.

„Jā," Roga sacīja.

Apkārt tika laista vāze ar āboliem. Roga un Oskars katrs paņēma pa vienam. Saruna brīdi pārtrūka. Oskars ar patiku vēroja, kā viņas baltie zobi plēsa ābola sulīgos sānus, ka skanēja vien. Pats viņš lēni deldēja savējo, līdz atdūrās izlodātā serdē. Tumša tārpa galviņa šķielēja laukā pa vaļējo kodumu. Oskars paņēma pelnu trauciņu un ar nolauztu ābola kātu ielieķšķerēja augļa kaitekli tur. To viņš darīja uzmanīgi, izlikdamies, ka nopurina tikai sēklas, jo bija novērojis, ka dažām dāmām, ieraugot līdzīgus dzīvniekus, pāriet visa ēstgriba. Lai izstumtais nerāptos prom, Oskars lūkoja viņu ar to pašu kātu klusām nospiest.

Roga to tomēr pamanīja. „Vai!" viņa iesaucās, „ko jūs darāt!" Pirms Oskars paguva vēl ko izdarīt vai pateikt, Roga saudzīgi saņēma apdraudēto, pārsedza ar sauju un izsteidzās blakus istabā. Atkal atgriezusies, viņa paskaidroja:

„Izliku pa logu zālītē. Tāds mazs, mīksts, apalš radījumiņš. Es nevaru paciest, ka tādu nospiež."

Oskaram nācās atzīt, ka arguments ļoti vienkāršs. Kādēļ gan lai justu pretīgumu pret šo radījumu, kam patiesi nebija gandrīz nekādu citu īpašību, kā vien pieminētās trīs? Pasaulē jau ir daudz lietu, būtņu un to daļu, kas taisni šo iemeslu dēļ liekas jaukas un patīkamas.

Apmēram tā Oskars Rogai arī pateica. Bet nu viņa pēkšņi kļuva tāda kā vēsa un neuzticīga. Gan Oskars raudzīja amizēt un izklaidēt — panākumi bija niecīgi. Citu tāds apstāklis, varbūt, būtu atsaldējis. Ne tā Oskaru. Viņa interese un neatlaidība kāpinājās jo vairāk. Nu, vismaz mājup pavadīt Roga viņam sevi ļāva. Bet par taksīti gan negribēja ne dzirdēt: tepat aiz stūŗa esot autobuss, tas aizvizināšot, kā nākas. Autobuss patlaban tieši taisījās braukt, kad viņi piesteidzās. Ap platformu sadrūzmējās bars nokavējušos pasažieru, Roga iejuka tajos, konduktors daudz negaidīja, un Oskars palika uz ielas, pat lāga neatvadījies. Sajūta bija tāda, kā kad nupat būtu taisījies dzert tasi labas kafijas, bet tā — bauc! — apgāzusies un izlijusi, pie kam kanna arī tukša. Autobuss rūkdams attālinājās. Visam par kuplinājumu galvā vēl ieskanējās kādreiz Atpūtā lasīts izsmiekla pantiņš:

„Liels puisis skrien kā skautiņš,
Bet noķerams nav autiņš,
Ar kuŗu aizbrauc viņa —
Zuzanna Zospēdiņa!"

Oskars īgni sabāza rokas mēteļa kabatās un, soļiem tukšajā ietvē klaudzot, kāpa mājup.

* * *

Turpmākajās dienās Oskars izmēģināja savus pārbaudītos un par labiem atzītos paņēmienus: zvanīja Rogai pa tālruni, virzīja sarunas uz ikdienas garlaicību, ko labi varot nomainīt interesanti vakari, izlikās te nelaimīgs, te bargs, te atkal jocīgs, vilināja Rogu vārdu slazdos, lai viņa izteiktu solījumus, par kādiem nemaz nebija domājusi, un rīkojās vēl šā un tā. Taču nekādā galā viņš nenokļuva. Vai Roga tiešām bija par bikļu vai varbūt, viņš to kaut kā bija noskaņojis sev nelabvēlīgi, vai arī viņa tīšu prātu gribēja to kaitināt? Šādā neziņā Oskars pamazām būtu krietni vien noliesējis, ja kādu dienu Roga pēkšņi nebūtu piezvanījusi pati.

Oskaru tas patīkami pārsteidza. Taču vēl lielāks viņa pārsteigums kļuva, kad viņš uzzināja, kādēļ Roga zvanījusi. Tas bija pavisam savdabīgs iemesls.

Lūk, viņiem Meža parkā esot zostēviņš, visas ģimenes un jo sevišķi mazāko bērnu mīlulis. Nemaz neesot bargs, klausot, kad saucot, ēdot no rokas. Vārdā viņam esot Konfūcijs. Bet nu esot nolemts viņu pārvērst cepetī. Taču mājā neesot neviena paša, kas apņemtos veikt šī nolūka sasniegšanai nepieciešamo asiņaino darbu — nokaut Konfūciju. Tad nu viņai iešāvies prātā, vai nevarētu Konfūciju viegli un bez sāpēm noindēt. Zināms, tikai tā, lai tas nekļūtu kaitīgs ēšanai. Tā kā Oskars studējot farmaciju, tad, varbūt, drīkstētu šajā lietā lūgt viņa padomu.

Padoms tiešām bija dārgs, ne nu Konfūcija dēļ, ko gluži labi varētu ieteikt aiznest pie miesnieka, bet gan paša Oskara dēļ. Gadījumu vajadzēja izmantot. Padomājis, Oskars piedāvājās indi sameklēt un, lai viss noritētu kā nākas, pats to pasniegt un novērot tās iedarbību. Rogu šāds lēmums, kā likās, iepriecināja, un Oskars sarunāja braukt uz Meža parku tajā pat vakarā.

No tramvaja izkāpis, Oskars drīz iesoļoja mierīgā, klusā ielā, kuŗu apņēma augstu priežu šalka, patīkami spirdzinādama dzirdi pēc pilsētas knadas. Rogas vecāku māju ietvēra kupls dārzs. Oskaram vārtiņus verot, no krūmiem izspurdza trīs, četri bērni, mirkli noskatījās nācējā un pazuda. Drīz tie atkal parādījās, vezdami Rogu. Viņa bija pavasarīgā tērpā, kas labi saskanēja ar ceriņiem gar celiņa malu, smaidīga, drusku tā kā vainīga un laipna. Pēc apsveicināšanās un īsas pačalošanas izrādījās, ka labi tomēr būtu, ja bēdīgo notikumu izkārtotu tūlīt. Oskars pievienojās, un Roga kļuva nopietna un klusu ciešot aizveda viņu uz šķūnīti dārza otrā pusē.

(Turpmāk beigas)

Chronika

Mārtiņa Zīverta viesošanās Anglijā paredzēta decembrī. Rakstnieks no Stokholmas Anglijā ieradīsies ar savu drāmas ansambli un ar Kāds, kuŗa nav izrādēm apmeklēs arī latviešu nometnes.

Aīdas Niedras 25 gadu rakstniecības darbam veltītu pēcpusdienu ar pašas rakstnieces piedalīšanos rīko 7. novembrī pl. 15 Fišbachā, Bavārijas baltu filologu kopa. Paredzēti J. Bičoļa un Z. Lazdas referāti un rakstnieces darbu lasījumi.

Prof. J. Mediņš šajās dienās atstāj Vāciju. Viņš dodas uz Zviedriju, kur paliks uz pastāvīgu dzīvi.

Lībekas latviešu teātris pārvietojies uz Grēveni.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.